

Operátory v zápisu algoritmů v XML

Rozdíly oproti dnešním systémům

Existuje několik rozdílů, které jsou popsány dále. Jde zejména o zázračné odstranění priority operátorů nad kterou si čtenář XML souboru už nemusí lámat hlavu, pak třeba taky natrefí na operace s mnoha operandy, které jsou zobecněnou formou binárních operátorů. Dále se mnoho operací původně zapisovaných jako funkce zapisuje po novém v operátorovém tvaru, ale aby nebyl nový systém jenom o zjednodušování, nalezneme zde také poněkud složitější zápis paralelismu.

Neexistuje prioritita operátorů

Algoritmy zapsané ve formě XML se odlišují od těch co jsou zapsány standardní syntaxí v tom, že u XML dokumentu se nemusí definovat priority operátorů. Tato vlastnost vyplývá ze struktury XML dokumentu, která je stromová a pokud v ní chceme reprezentovat výraz (nebo algoritmus výpočtu), je nejvhodnější do XML ukládat sémantický strom. V tomhle stromu jsou jednotlivé podvýrazy reprezentovány větvemi stromu podle toho jak byly ve zdrojovém textu závorky nebo jak byla definována prioritita operátorů v lexikálním analyzátoru.

Zobecnění operátorů na n-ární

Většina binárních operátorů reprezentuje operaci, která je ve své podstatě n-ární. Tyto operátory můžeme identifikovat dle toho, že nerozlišují role operandů (tj. třeba sčítání i násobení sem patří, ale indexace pole už ne). Zobecnění spočívá v tom, že se binární sémantický strom výrazu přepíše na n-ární tak, že pokud obsahuje uzel s operací stejnou operaci jako svůj operand, tak se operandy druhého uzlu přesunou do uzlu prvního. Příkladem - původní vstup:

```
<add>
  <var>a</var>
  <add>
    <var>b</var>
    <var>c</var>
  </add>
</add>
```

V zobecněné formě operátoru můžeme pak zapsat operaci následovně:

```
<add>
  <var>a</var>
  <var>b</var>
  <var>c</var>
</add>
```

Zápis v zobecněné formě je výhodnější z hlediska čistější sémantiky programu, protože u uvedeného příkladu jde o sečtení tří proměnných a nepotřebujeme znát které dvě se sčítají prioritně.

Funkce, operátor nebo metoda ?

Známe alespoň dva případy, kde se operace reprezentují funkcemi namísto operátorů. Jsou to operace s řetězci (podřetězec, vyhledání pozice) a složitější početní operace (mocniny, odmocniny, trigonometrické funkce).

Po sémantické stránce by bylo výhodnější zapisovat tyto funkce jako operátory, protože je to zase čistější - nezáleží totiž na tom, jestli je sinus operátor nebo je implementován jako funkce, význam je stejný - spočtení sinu ze nějaké hodnoty.

Z tohoto důvodu budeme specifikovat dané operace pomocí zápisu pro operátory namísto volání funkce, které se tímto nesnažíme odstranit celkově, jenom si ho ponecháváme pro odůvodněné případy použití (zejména jde o uživatelské funkce).

Třetím přístupem k řešení problému „funkce vs. operátor“ je použití objektivně orientovaného programování, kde jsou typy reprezentovány pomocí tříd které obsahují příslušné metody pro práci s hodnotami.

Zobecnění přes pole

V našem obecném zápisu sémantiky výrazů můžeme zavést pravidlo, že pokud operátor neočekává pole jako parametr, ale přece je tam hodnota typu pole, tak se provede paralelizace operace následovně:

- typ výsledku bude pole s prvky typu jaký by byl původně očekáván
- parametr, který není pole bude konstantní přes všechny iterace
- pokud je více parametrů zapsáno jako pole na místě očekávané skalární hodnoty, tak musí sedět počet prvků aby se dali vytvořit n-tice pro jednotlivé iterace

Příklad pro spočtení délky 4 řetězců:

```
<!-- původní (sekvenční) algoritmus pro
      array(strlen($a),strlen($b),strlen($c),strlen($d)) -->
<array>
  <strlen>
    <var>a</var>
  </strlen>
  <strlen>
    <var>b</var>
  </strlen>
  <strlen>
    <var>c</var>
  </strlen>
  <strlen>
    <var>d</var>
  </strlen>
</array>

<!-- nový (paralelní) algoritmus pro
      array(strlen($a),strlen($b),strlen($c),strlen($d)) -->
<strlen>
  <var>a</var>
  <var>b</var>
  <var>c</var>
  <var>d</var>
</strlen>
```

Příklad pro spočtení délky skupiny řetězců:

```
<!--
  {
    $tmp = array();
    foreach($pole as $key => $value) $tmp[$key] = strlen($value);
    return $tmp;
  }
-->
<strlen>
  <var>pole</var>
</strlen>
```

Zobecnění podle těchto pravidel zavádí prvky paralelního programování do algoritmů, jelikož je možné jednotlivé iterace provádět současně (pokud to teda daná architektura umožňuje).

Logické operátory

Logické operátory jsou operátory pro práci s pravdivostní hodnotou. Základní logické operace jsou následovny:

- logický součin, AND
- logický součet, OR
- logický exkluzivní součet, XOR
- logická negace, NOT

Operace logického součinu, součtu i exkluzivního součtu jsou n-ární operace, negace je unární. Vstupní operandy musí být binárního typu (boolean) a výsledek bude znova binární hodnota.

Zkrácené vyhodnocování

Pro úplnost můžeme specifikovat pomocný atribut, který dovoluje ovládat chování překladače (generátoru kódu) v souvislosti se zkráceným vyhodnocováním. Výchozí hodnota je nastavena na povolení zkráceného vyhodnocování, tudíž následující dva zápisy jsou zhodné:

```
<!-- short evaluation: ON -->
<and>
:

<and eval="short">
:
```

Vypnutí zkráceného vyhodnocování (a zapnutí úplného) se provede takhle:

```
<!-- short evaluation: OFF -->
<and eval="full">
:
```

Platnost explicitního nastavení zkráceného nebo úplného je pro všechny pod-uzly výpočetního stromu výrazu (až do následujícího předefinování). Vrácení na výchozí hodnotu lze provést pomocí:

```
<!-- evaluation: Automatic -->
<and eval="auto">
:
```

Pozn.: Zkrácené vyhodnocování se týká jen operací AND a OR.

Operátor výběru

Tento operátor je taky známý jako ternární operátor „?:“, u nás nese identifikaci jako CHOOSE. Výsledkem je jedna ze dvou hodnot (druhý nebo třetí operand) v závislosti na logické hodnotě prvního operandu.

Příklad:

```
<!-- ($a < $b) ? $a : $b ... menší hodnota -->
<choose>
<lt>
  <var>a</var>
  <var>b</var>
</lt>
<var>a</var>
<var>b</var>
</choose>
```

Vstupy - první operand musí nést pravdivostní hodnotu, druhý a třetí by měl být stejného typu, typu, který zároveň určuje typ výsledku.

V případě že typy nesedí, se musí vyhlásit varování nebo chyba, v závislosti na tom, jestli jsou typy slčitelné nebo ne (celé číslo jde sloučit s číslem v plovoucí desetinné tečce - výsledkem je obecnější typ, tj. plovoucí desetinná tečka).

Přiřazovací operátor

Pro přiřazení hodnoty do proměnné se používá přiřazovací operátor označený jako ASSIGN. Očekává 2 nebo více operandů, ze kterých mají první a poslední speciální roli:

- poslední - je hodnota která se přiřazuje do ostatních operandů
- první - tato proměnná bude vrácena jako výsledek operace

Do všech operandů kromě posledního musí být možnost zapisovat hodnotu, jinak se musí vyhlásit chyba při překladu. Příklad:

```
<!-- $b = $a = 3; ... binárně -->
<assign>
  <var>b</var>
  <assign>
    <var>a</var>
    <int xmlns="Const">3</int>
  </assign>
</assign>

<!-- $b = $a = 3; ... n-árně -->
<assign>
  <var>b</var>
  <var>a</var>
  <int xmlns="Const">3</int>
</assign>
```

Relační operátory

Relační operátory porovnávají dvě nebo více hodnot. Tři základní relační operátory jsou:

- menší než, LT
- větší než, GT
- rovný, EQ

Ke všem těmto operátorům pak existují jejich komplementy:

- větší nebo rovný, GTE
- menší nebo rovný, LTE
- nerovný, NEQ

Operandy mohou být obecně různých typů, ale v rámci jedné operace musí být typ zachován, konkrétněji teda existují relační operace mezi číselnými, znakovými a řetězcovými hodnotami. Výsledkem relačních operací je vždy pravdivostní hodnota která vyjadřuje pravdivost dané relace, daného tvrzení. Relační operátory mohou být zobecněny na n-ární, protože následní dva výrazy jsou shodné a lze mezi nimi dělat převody:

$$A < B < C$$
$$(A < B) \wedge (B < C)$$

Příklad na aplikaci zjednodušovacího pravidla ukazuje vznik jednodušeji zapsané operace:

```
<!-- původní strom -->
<and>
  <lt>
    <var>a</var>
    <var>b</var>
  </lt>
  <lt>
    <var>b</var>
    <var>c</var>
  </lt>
</and>

<!-- zjednodušený strom -->
<lt>
  <var>a</var>
  <var>b</var>
  <var>c</var>
</lt>
```

Aritmetické operátory

Aritmetické operátory reprezentují početní operace, které jsou:

- záporná hodnota, NEG
- sčítání, ADD
- odečítání, SUB
- násobení, MUL
- dělení, (obecně DIV)
  - celočíselné, IDIV (nebo div out="int")
  - v pohyblivé řádové čárce, FDIV (nebo div out="float")
- zbytek po celočíselném dělení, MOD

Vstupními hodnotami, operandy, jsou ve všech případech jediné hodnoty číselného typu. Operátor záporné hodnoty je unární operátor, sčítání a násobení jdou zobecnit na n-ární a zbytek (odečítání, dělení a zbytek po dělení) jsou binární operátory, a nepůjde je zobecnit protože rozlišují role operandů. Výsledek je znova číselného typu a podle vstupních operandů a operace může být buď celočíselný nebo v pohyblivé řádové čárce.

V aritmetických operacích existují struktury, které lze syntakticky upravit se zachováním sémantiky, např. z:

$$- A + B$$

na:

$$B - A$$

V zápisu jako XML je to pak úprava z:

```
<add>
  <neg>
    <var>A</var>
  </neg>
  <var>B</var>
</add>
```

na:

```
<sub>
  <var>B</var>
  <var>A</var>
</sub>
```

Operátory inkrementu a dekrementu

Existují 4 typy těchto operátorů, které se rozlišují podle toho jestli:

- inkrementují (zvyšují) hodnotu
- dekrementují (znižují) hodnotu

A nezávisle na změně hodnoty pak:

- vracejí původní hodnotu (post operátory)
- vracejí novou - změněnou - hodnotu (pre operátory)

Identifikátory našich operátorů jsou (spojení s PRE jsou jenom aliasy):

- INC (PREINC)
- POSTINC
- DEC (PREDEC)
- POSTDEC

Operátory je možné aplikovat nejen na číselné typy ale i výčtové a jsou unární nebo binární - v případě že je uveden druhý operand, označuje velikost inkrementu resp. dekrementu a vztahují se na něj nějaká omezení (třeba že celočíselný operand nebo operand výčtového typu nelze inkrementovat necelým, float, číslem).

Bitové operátory

Mezi operace které souvisí s jednotlivými bity celého čísla se řadí:

- bitový součin, BAND
- bitový součet, BOR
- bitová negace, BNOT
- bitový exkluzivní součet, BXOR
- bitový posun vlevo, BSL
- bitový posun vpravo, BSR
- bitová rotace vlevo, BRL
- bitová rotace vpravo, BRR

Operace pro rotaci bitů mají jeden až dva volitelné parametry - a to:

- počet bitů které se rotují
  - umožňuje rotovat dokolečka třeba jenom 4 bity
- posunutí bitů
  - umožňuje rotovat třeba horní 4 bity z bajtu

Operace BNOT je unární, BAND, BOR, BXOR jsou n-ární. BSL a BSR požadují vstupní hodnotu a číslo vyjadřující počet bitů o které se hodnota posouvá, BRL a BRR nápodobně, s možností specifikace šířky nebo šířky a začátku oblasti rotace.

Pozn.: pro bitové operace se doporučuje alokovat UNSIGNED celočíselnou proměnnou se zadanou velikostí, aby se zajistila sémantická jednoznačnost. V jiném případě je vhodné generovat alespoň varování u překladu.

Operace pro práci s výčtovými typy

Jsou to vlastně operace přetypování - v praxi totiž potřebujeme převádět:

- výčtový typ na pořadové číslo hodnoty, ORD
- číselnou hodnotu na hodnotu z výčtového typu, ENUM

V našem systému je výsledný typ operace ENUM určen podle typu požadované hodnoty v místě použití.

Příklad použití:

```
<!-- definice výčtového typu -->
<typedef id="text/justify" xmlns="Type">
  <enum xmlns="Type">
    <option>LEFT</option>
    <option>RIGHT</option>
    <option>CENTER</option>
  </enum>
</typedef>

<!-- použití operátoru enum pro určení hodnoty CENTER -->
<pad>
  <string xmlns="Const">Short</string>
  <string xmlns="Const"> </string>
  <int xmlns="Const">80</int>
  <enum>2</enum>
  <true xmlns="Const" />
</pad>
```

Řetězcové operátory

Jak již bylo v úvodu naznačeno, operace s řetězci jsou v dnešních programovacích jazycích reprezentovány pomocí funkcí, v některých objektově orientovaných jazycích (C++, JavaScript nebo JScript) pak pomocí metod třídy reprezentující řetězcový typ.

V našem systému jsou řetězcové typy zahrnuty do základních datových typů, obecně to nejsou objekty a tudíž metody odpadají. Zůstává možnost použít funkce nebo operátory a volíme cestu operátorů - protože je potřeba standardizovat operace, zahrnout je do základní sémantiky.

Operátory které jsou určeny pro práci s řetězci jsou:

- konkatenace, spojení řetězců, CONCAT
- podřetězec, SUBSTR
- pozice podřetězce STRPOS
- pozice podřetězce z konce, STRRPOS
- délka řetězce, STRLEN (LENGTH)
- indexace znaku, INDEX
- reverzace, otočení řetězce REVERSE
- opakování, REPEAT
- nahrazení, REPLACE, IREPLACE
- doplnění na určitou délku, PAD
- převod na malá písmena, LOWERCASE
- převod na velká písmena, UPPERCASE
- uříznutí prázdných znaků, TRIM, LTRIM, RTRIM

Aritu a typy vstupů a výstupů definuje následovní tabulka:

Operátor	Arita	Vstupy	Výstup
concat	n	string ⁿ	string
substr	2-3	string <i>source</i> int <i>start</i> [int] [<i>length</i>]	string
strpos	2	string <i>source</i>	optional int
strlen/length	1	string	int
index	2	string <i>source</i> int <i>index</i>	char
reverse	1	string	string
repeat	2	string <i>piece</i> int <i>count</i>	string
replace, ireplace	3	string <i>source</i> string <i>pattern</i> string <i>replacement</i>	string
pad	5	string <i>source</i> string <i>fill</i> int <i>length</i> enum <i>justify</i> (L,R,C) bool <i>cutLonger?</i>	string
lowercase, uppercase	1	string	string
trim, rtrim, ltrim	1	string	string

Operátory pro práci s poli

Pro práci s poli existuje v našem systému několik různých operátorů - některé z nich se opět odvodili od existujících funkcí nebo metod:

- indexace, INDEX
- dotaz na velikost pole, LENGTH/COUNT
- sestavení pole, ARRAY
- vytvoření z řetězce, EXPLODE
- zřetězení pole, IMplode/JOIN

Operace EXPLODE sice není čistě operátorem který má operand typu pole, ale pole naopak vrací, takže je zahrnuta v této skupině jako její inverzní funkce IMplode. Zvláštností u IMplode je, že je to unární i binární operace - pokud se vynechá 2. parametr, tak se pole řetězců spojí bez spojovacího řetězce.

Příklady použití:

```
<!-- $pole[$i] -->
<index>
  <var>pole</var>
  <var>i</var>
</index>

<!-- count($pole) -->
<count>
  <var>pole</var>
</count>

<!-- array($a,$b,$c,$d) -->
<array>
  <var>a</var>
  <var>b</var>
  <var>c</var>
  <var>d</var>
</array>

<!-- explode('.', $ipstr) -->
<explode>
  <var>ipstr</var>
  <string xmlns="Const">.</string>
</explode>

<!-- implode('.', $pole) -->
<implode>
  <var>pole</var>
  <string xmlns="Const">.</string>
</implode>
```

Pozn.: EXPLODE má volitelně ještě třetí parametr, který říká kolik maximálně prvků může obsahovat výstupní pole.